C U R T E A D E A P E L B Ă L Ţ I

Dosarul nr.21rji-1154/2023 Judecătoria Soroca sediul Central
Judecător: Ghenadie Mîțu

D E C I Z I E
În numele Legii

07 noiembrie 2023 mun. Bălți

Colegiul penal al Curții de apel Bălți
În componența:
Președintele de complet: Ion Talpa
Judecătorii: Oxana Mironov și Svetlana Șleahtițki

judecând ordine de recurs, recursul Directorului adjunct Penitenciarului nr. 6 Soroca, comisar principal de justiție, Ion Ciobanu declarat împotriva încheierii Judecătoriei Soroca sediul Central din 08 septembrie 2023, privind admiterea plângerii depusă de condamnatul Zabrian Victor împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție, care conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale,

după expunerea esenței cauzei de către judecătorul-raportor, ținând cont de argumentele invocate în recurs, în raport cu materialele cauzei şi prevederile legii în vigoare, Colegiul penal,-

C O N S T A T Ă :

La 13.06.2023, în cadrul Judecătoriei Soroca (sediul Central) a parvenit spre examinare plângerea condamnatului Zabrian Victor împotriva administrației instituţiei penitenciare referitoare la condițiile de detenție.

În motivarea plângerii a indicat că a fost deținut în Penitenciarul nr.11-Bălți în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale. În special s-a referit la supraaglomerarea celulelor, nerespectarea standardului de suprafață a fiecărui deținut de 4m2, condiții sanitare precare, insuficiență de lumină naturală/artificială, lipsa sistemului de ventilare, neluarea măsurilor de deratizare și dezinsecție.

Solicită reducerea termenului de pedeapsă odată cu constatarea încălcării drepturilor garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale referitor la condițiile de detenție.

Prin încheierea Judecătoriei Soroca sediul Central din 08 septembrie 2023, s-a admis plângerea condamnatului Zabrian Victor împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenței Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului, garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

S-a constatat faptul că Zabrian Victor a fost deținut în Penitenciarul nr.11-Bălți în total 48 zile (în perioada *20.12.2022-06.02.2023*), în calitate de condamnat, în condiții de detenție contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

În condițiile art. 473/4 alin.(4) din Codul de pr.penală, termenul pedepsei definitive de 1 (unu) an 6 (șase) luni închisoare, stabilit lui Zabrian Victor prin sentința Judecătoriei Soroca din 06.04.2021, modificată prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 20.12.2022, s-a

redus cu 8 (opt) zile, pentru perioada de 40 zile, în care s-a deținut în calitate de condamnat în Penitenciarul nr.11-Bălți, cu calcularea două zile de reducere pentru fiecare 10 zile de detenție.

În privința perioadei rămase de 8 (opt) zile, calculate în condițiile art. 473/4 alin.(4) din Codul de pr. penală, care nu pot fi reduse, instanţa de judecată a considerat necesar de a le lăsa în continuare la termenul de executare a pedepsei.

S-a obligat administrația instituției penitenciare nr. 6 Soroca, potrivit art. 473/4 alin. (3) Cod de pr.penală, să înlăture condițiile precare de detenție în termen de 15 zile, după expirarea căruia instituția penitenciară informează instanța de judecată despre executarea încheierii.

Dezacord cu soluția adoptată pe caz și-a expus directorul adjunct, comisar principal de justiție din cadrul Penitenciarului nr.6 Soroca, Ion Ciobanu, solicitând casarea ei în partea reducerii pedepsei condamnatului, din considerent că deținutul nu a fost marginalizat sub nici un aspect inuman sau degradant, fiindu-i acordat minimul de condiții a executării detenției.

La data de 05 octombrie 2023, prin încheierea Curții de Apel Bălți, prin prisma art. 447 alin. (1) Cod de pr.penală, s-a comunicat participanților la proces că, recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezenţa părţilor la proces, tot odată în vederea examinării cauzei sub toate aspectele procedurale, prin esența art. 447 alin. (2) Cod de pr.penală, sa comunicat subiecților vizați în speță posibilitatea de a depune referință asupra recursului formulat împotriva încheierii Judecătoriei Soroca sediul Central din 08 septembrie 2023, respectiv până la data examinării cauzei careva referință în sensul dat nu a parvenit, astfel instanța de recurs a considerat posibil examinarea cauzei în baza materialelor prezente la dosar.

Verificând argumentele invocate de recurent în raport cu materialele prezentate instanței de recurs, Colegiul în ordinea art. 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) Cod pr. penală, va respinge recursul, păstrând neschimbată hotărârea atacată.

Conform prevederilor art. 448 Cod procedură penală, (1) *Judecând recursul, instanţa verifică legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanţa de recurs*.

În temeiul prevederilor art. 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) Cod procedură penală, *Judecând recursul, instanţa adoptă una din următoarele decizii: respinge recursul, menţinând hotărârea atacată, dacă: recursul este nefondat*.

În motivare Colegiul reține, că remediul național preventiv și compensator a perioadei detenției în condiții de penitenciar contrar prevederilor art. 3 CEDO și a jurisprudenței CtEDO, a fost pus în aplicare la 01.01.2019 prin Legea nr. 272 din 29.11.2018 pentru modificarea şi completarea unor acte legislative, garantându-le condamnaților ce își execută pedeapsa în instituțile penitenciare din țară, reducerea termenului ei în conformitate cu legislația procesual penală în vigoare.

Urmare a adoptării cadrului legal intern, CtEDO a respins ca inadmisibile, mai multe cerințe formulate de condamnați referitor la despăgubiri pentru condițiile precare de detenție, reiterând în cauza Drăniceru vs RM din 12.02.2019, că având în vedere noul remediu preventiv și compensatoriu pentru condițiile inadecvate de detenție, instituit în Republica Moldova în baza Legii nr.163 din 20 iulie 2017 (în vigoare din 1 ianuarie 2019) și a Legii nr. 272 pentru modificarea Codului de procedură penală, acesta în principiu ar putea remedia în mod adecvat încălcările Convenției provocate de anumite condiții precare de detenție. Cu toate acestea, Curtea subliniază că această concluzie nu va prejudicia în niciun fel o eventuală reexaminare, după caz, a chestiunii cu privire la eficiența remediului respectiv în funcție de deciziile pronunțate de către instanțele naționale și a executării lor efective, ea păstrându-și competența de ultim control cu

referire la plângerile formulate de către eventualii reclamanți care vor epuiza căile de recurs interne disponibile.

De asemenea, Curtea a considerat că odată cu punerea în aplicare a legii nominalizate, remediul național intern ar putea *a priori a* fi considerat efectiv pentru contestarea condițiilor proaste de detenție în Republica Moldova, fiind disponibil persoanelor condamnate sau plasate în arest preventiv, precum și persoanelor eliberate din detenție, cu condiția respectării termenelor prevăzute de către noile prevederi interne și cu referire la caracterul compensator al remediului. În contextul dat, reclamantul trebuie să beneficieze de noul remediu, în vederea obținerii la nivel național a recunoașterii violării și, după caz, a unei despăgubiri adecvate. Iar dacă el nu o va obține la nivel național, va avea posibilitatea adresării la CtEDO cu o nouă cerere în termen de șase luni după epuizarea căilor ordinare de recurs intern, Curtea rezervându-și posibilitatea examinării coerenței dintre jurisprudența instanțelor naționale cu propria sa jurisprudență, precum și eficiența remediului atât în teorie, cât și în practică.

Astfel încât, Colegiul atestă că în accepțiunea prevederilor art.473/2 alin.(5) Cod pr. penală, plângerea condamnatului Zabrian Victor din 13.06.2023 a fost depusă în termen.

Conform materialelor cauzei, Colegiul penal reține că, prin sentința Judecătoriei Soroca din 06.04.2021, modificată prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 20.12.2022, Zabrian Victor a fost condamnat în baza art.264 alin. (3) lit.a), art. 90/1 alin.(1) din Codul penal la 3 (trei) ani închisoare, pedeapsa care se va executa după cum urmează: pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 1 an 6 luni urmează a fi executată în penitenciar de tip deschis, iar executarea celeilalte părți din pedeapsă stabilită pe un termene de 1 an 6 luni se suspendă condiționat pe un termen de probă de 2 ani.

De rând cu aceasta, instanța de fond la examinarea cerințelor formulate în baza prevederilor art. 3 CEDO, a reținut perioada detenției sale în P-11 Bălți cuprinsă între *20.12.22-06.02.23*, având Zabrian Victor *calitate de condamnat*.

Poziția dată, la examinarea cauzei în ordinea de recurs este acceptată de către Colegiului penal în condițiile în care privarea de libertate, ca măsură preventivă sub forma arestării preventive, poate fi aplicată doar faţă de o persoană, în privinţa căreia încă n-a fost pronunţată o sentinţă (în prima instanţă), sau o decizie (în instanţa de apel) de condamnare la închisoare cu executare în Penitenciare şi această măsură preventivă se alege în corespundere cu prevederile art. 5 alin.3 lit. c) al CEDO, şi nu art.5 alin.3) lit. a) CEDO.

Astfel, arestarea preventivă, ca măsură preventivă, poate fi aplicată şi prelungită doar în cadrul urmăririi penale şi a judecării fondului cauzei penale, şi *doar până la pronunţarea unei sentinţe* (sau decizii) *de condamnare* a persoanei la pedeapsa reală cu închisoarea, adică cu executare în penitenciare.

Prevederile art. 186 Cod de pr.penală, reglementează procedura prelungirii duratei arestării preventive sau la domiciliu a inculpatului, aceste prevederi fiind aplicabile în cazul când, la trimiterea cauzei în instanţa de judecată, persoana care se află în stare de arest, măsură care a fost aplicată în faza de urmărire penală, şi numai până la pronunţarea sentinţei.

Curtea Europeană a apreciat că, după pronunţarea unei hotărâri de condamnare, privarea de libertate a unei persoane, chiar în timpul judecării propriului apel, este întemeiată pe cazul specificat în art.5§l lit. a) din Convenţia europeană, neavând drept scop aducerea unei persoane în faţa autorităţii competente, după cum prevede art.5§1 lit. c).

Prin urmare, Colegiul conchide că deţinerea în arest a condamnatului după pronunţarea sentinţei de condamnare a lui Zabrian Victor la închisoare cu executare în penitenciare, constituie nu măsură preventivă, arestare preventivă în sensul art. 185 Cod de pr.penală şi art.5

alin.1 lit. c) CEDO, ci executarea pedepsei închisorii dispuse de un tribunal competent, în sensul art. 5 alin. 1) lit. a) CEDO, astfel această perioadă just a fost calculată de prima instnață conform prevederilor art.473/4 alin. 4) Cod de pr.penală.

Raportând aspectele faptice a speței la normele supra nominalizate, Colegiul statuează, că instanța de fond în baza raportului prezentat de către instituția penitenciară, corect a reținut, că pe perioada executării pedepsei penale în Penitenciarele nr. 11 Bălți condamnatului Zabrian Victor i-au fost asigurate condițiile minime necesare de detenție, prevăzute la pct. 464 al Statutului executării pedepsei de către condamnat, potrivit căror fiecare deţinut trebuie să fie asigurat cu spaţiul de cazare de cel puțin 4 m2 , care trebuie să fie iluminat natural şi artificial, încălzit şi ventilat conform normativelor de construcţii".

De rând cu aceasta, Colegiul penal reține că potrivit lucărilor cauzei Zabrian Victor s-a referit inclusiv la condiții sanitare precare, insuficiență de lumină naturală/artificială, lipsa sistemului de ventilare, neluarea măsurilor de deratizare și dezinsecție, alimentare necorespunzătoare, serviciul medical necalitativ.

Astfel în combaterea acestor aserțiuni, administrației Penitenciarului nr.6-Soroca a prezentat raportul sub nr. 2/3334 din 01.09.2023, în care se reține că în Penitenciarul nr.11-Bălți iluminarea de zi în celule este asigurată prin geamuri, care sunt folosite şi pentru ventilare, fiind utilate cu deschidere în două părţi şi oberliht, inclusiv, cu plafoane electrice, cu o capacitate de 100 W, care permit iluminarea acestora. Celulele sânt conectate la sistemul centralizat de canalizare şi încălzire sezonieră asigurate de SA CET-Nord or.Bălţi, apa potabilă fiind asigurată în permanenţă de IM Regia APA-CANAL-Bălţi. Celulele sunt dotate cu prize la tensiunea 220W, cu aparate de protecţie pentru limitarea sarcinii conectate, instalate în afara încăperilor date. Ușile celulelor sunt dotate cu vizor și vizetă, care sunt folosite și pentru aerisirea artificială a celulelor. Celulele de locuit sunt amenajate cu vas pentru closet de pardoseală și lavoar. Spălarea lengeriei de pat se face săptămânal, conform registrului şi graficului stabilit în spălătoria Penitenciarului. La cerinţa deţinuţilor hainele spălate sunt puse la uscat în locul cui special amenajat pentru uscarea hainelor. Îmbăierea se face cu apă caldă anul întreg, în strictă conformitate cu prevederile Statutului executării pedepsei de către condamnaţi, cel puțin odată în săptămână, conform graficului. Pe parcursul întregii perioade de detenție în Penitenciarul nr.11-Bălți, Rotari Maxim a beneficiat de un regim alimentar, care este în strictă conformitate cu prevederile Statutului de executare a pedepsei de către deţinuţi, hrana caldă fiindu-i distribuită conform Hotărârei Guvernului nr. 609 din 29.05.2006, zilnic de trei ori, cu respectarea normelor sanitare de igienă şi conform meniului aprobat săptămânal. Excepții de la regimul alimentar comun se fac în baza prescripției medicului, pentru deținuții cărora li se cuvine o dietă special și alimentare suplimentară. Deținuții sunt asigurați cu toate obiecte de toaletă şi menaj pentru deţinuţi, conform HG nr. 609 din 29.05.2006. Pe perioada deținerii i s-a acordat plimbare zilnică în aer liber, cu o durată de cel puțin o oră pe zi, în locuri special amenajate, conform graficului de plimbări a deținuților. Anual este încheiat contract de prestare a serviciilor de deratizare și dezinsecție cu agenți economici de profil, care prestează serviciile respective periodic și la necesitate.

Potrivit art. 473/3 alin. (2) Cod de pr.penală „ *sarcina probaţiunii lipsei de încălcare a condiţiilor de detenţie invocate de condamnat sau prevenit şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administraţiei instituţiei penitenciare*".

Prin urmare, Colegiul reține că, instanţa de fond just a apreciat critic aspectele invocate de către administraţia penitenciarului nr.11 Bălți, nefiind fundamentate pe careva probe, iar pentru a

aprecia credibilitatea uneia dintre părţi în lipsa altor dovezi, instanţa se va baza pe rapoartele organizaţiilor naţionale şi internaţionale ce ţin de acest aspect.

În urma celor constatate supra, instanța corect a ținut cont că, potrivit Raportului al Consiliului pentru Prevenirea Torturii privind vizita preventivă, efectuată la Penitenciarul nr.11-Bălți pe data de 31.10.2017, s-a constatat că într-adevăr în instituția data există un număr mare de deţinuţi transferaţi în regimul iniţial, ca urmare a nerespectării regimului de detenţie, etapaţi din alte instituţii penitenciare, fapt ce impune concluzia transferului în alt penitenciar cu scop de intimidare, dar şi contribuie la menţinerea nejustificată, generată artificial, a suprapopulării în instituţie. Limitele stabilite prin ordin MJ nr. 576 din 31.12.2014, emis în baza art. 224 Cod de executare, plafonul de detenţie al Penitenciarului nr. 11-Bălți este de 520 persoane şi suprafaţa medie calculată, conform nr. maxim admis de detenţie, constituie 3 m2. Nu se ţine cont de standardul minim de 4m2. Persistă problema spaţiilor locative, celulelor suprapopulate şi condiţiilor igienice precare, ce duc la efecte negative asupra deţinuţilor, soldate cu altercaţii. Geamurile de dimensiuni mici nu facilitează pătrunderea luminii solare în unele celule. Permiterea fumatului în celule şi în alte încăperi defavorizează ceilalţi deţinuţi nefumători. Asigurarea cu medicamente este insuficientă.

Astfel, instanța corect a considerat că dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul Zabrian Victor pe parcursul detenței sale în Penitenciarul nr.11 Bălți, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar art.3 din Convenţie, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarele vizate.

Subsecvent, Colegiul ținând cont de cele nominalizate supra, adică suferințele avute de către Zabrian Victor în cadrul executării pedepsei penale în cadrul P- 11 Bălți, Colegiul în respingerea argumentelor din recurs atestă, constatarea justă a încălcării lui Zabrian Victor a condițiilor de detenție, care conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale precum și aplicarea corectă de către instanță a prevederilor art. 473/4 alin. (4) Cod pr. penală, prin calcularea a două zile de reducere pentru fiecare zece zile de detenție în Penitenciarul nr. 11 Bălți, în perioadele de referință, în condiții contrare art. 3 a Convenției, unde Zabrian Victor și-a executat pedeapsa penală, bazându-și în acest sens soluția pe cadrul legal intern, modificat prin legea procesual penală în vigoare din 01.01.2019, care la dispoziția art. 469 alin. (1) pct. 17/1) stabilește posibilitatea verificării în cadrul executării pedepsei penale a condițiilor de detenție.

Prin urmare, Colegiul conchide reducerea stabilită este una adecvată și suficientă, bazată pe o justă și echitabilă apreciere a circumstanțelor de fapt și pe o legătură rezonabilă de cauzalitate dintre prejudiciul cauzat și recompensa instituită, și care va avea efectul compensatoriu.

Respectiv, constatând motivarea instanței a fi una plauzibilă, Colegiul o preia în tot și o însușește, ceea ce este în corespundere cu jurisprudența CEDO în cauza Albert vs. România din 16.02.2010, potrivit cărei, instanțele naționale deși au obligația să-și motiveze deciziile, acest fapt totuși nu impune acordarea unui răspuns detaliat pentru fiecare argument (Van de Hurk vs Olanda, 19 aprilie 1994, pct. 61), pentru respectarea caracterului echitabil a procesului, fiind necesar ca instanța internă, fie prin însușirea motivelor furnizate de o instanță inferioară, fie prin alt mod, să examineze chestiunile esențiale supuse atenției sale.

De rând cu aceasta, în respingerea argumentelor din recurs formulate de către Directorul adjunct, comisar principal de justiție, din cadrul Penitenciarului nr. 6 Soroca, Ion Ciobanu declarat împotriva încheierii Judecătoriei Soroca sediul Central din 08 septembrie 2023, Colegiul ține a specifica faptul că, la capitolul dat nu a găsit careva incertitudini de a interveni și a

modifica soluția judiciară, or instanța de fond a dat deplină eficiență prevederile si situației litigante ce guvernează prezenta speță.

În sensul celor descrise supra, Colegiul penal apreciază conținutul recursului declarat de către directorul adjunct, comisar principal de justiție al Penitenciarului nr. 6 Soroca, Ion Ciobanu ca fiind o expunere a dezacordului cu soluția adoptată pe caz, fără a se indica careva încălcări la emiterea soluției, ceea ce în opinia instanței de recurs nu poate servi drept temei pentru casarea sau modificarea soluției adoptate de către instanța ierarhic inferioară.

Reieșind din cele expuse, Colegiul penal reține caracterul neîntemeiat a argumentelor invocate în recursul formulat de către reprezentantul Penitenciarului nr. 6 Soroca, fapt pentru care îl va respinge, păstrând neschimbată soluția instanței de fond ca fiind una întemeiată și motivată.

În corespundere cu art. 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) Cod pr. penală, Colegiul penal,

D E C I D E :

Recursul Directorului adjunct, comisar principal de justiție, din cadrul Penitenciarului nr. 6 Soroca, Ion Ciobanu declarat împotriva încheierii Judecătoriei Soroca sediul Central din 08 septembrie 2023 privind admiterea plângerii condamnatului Zabrian Victor împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție, care conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, se respinge ca nefondat, încheiere care se menține fără modificări.

Decizia este irevocabilă.

Președintele completului **Ion Talpa**

Judecători: **Mironov Oxana**

Svetlana Șleahtițki